

The Project Gutenberg eBook of Hakalan rahat: Näytelmä kahdessa näytöksessä, by Armas E. Turunen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Hakalan rahat: Näytelmä kahdessa näytöksessä

Author: Armas E. Turunen

Release date: June 18, 2016 [EBook #52369]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HAKALAN RAHAT: NÄYTELMÄ KAHDESSA
NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

HAKALAN RAHAT

Näytelmä kahdessa näytöksessä

Kirj.

SURU

Hämeenlinnassa, Boman & Karlssonin, 1905,

Hämeenlinnan Uusi Kirjapaino.

HENKILÖT

Hakala, talollinen.

Helena, hänen vaimonsa.

Liinu, heidän tyttärensä.

Mäkelä, talollinen, Hakalan naapuri.

Anna, hänen vaimonsa.
Kalle, heidän poikansa.
Hanna, Hakalan palvelija.
Viisu-Sakari.
Kontti-Maija.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Näyttämö:

Kamari Hakalassa. Tavalliset huonekalut. Esiripun noustessa istuvat Helena ja Anna pöydän ääressä ja juovat kahvia.

1 KOHTAUS.

Anna: Milloinkas sen teidän isännän pitäisi palata kaupunkimatkaltaan?

Helena: Huomenaamuksi arveli ehtivänsä takaisin. Tuossa jo kuuden aikana läksi.

Anna: Taisi olla tärkeitäkin asioita toimitettavana?

Helena: Oli... hyvinkin oli tärkeä asia. Muistatte kai sen Mattila-lurjuksen petoksen?

Anna: Sitä takausasiaako tarkotatte?

Helena: Sitä juuri! Sehän se lurjus, en mä paremmin tule ja sano, korupuheilla ja kauniilla lupauksilla houkutteli meidän ukon takaukseen. Ja kun velan maksuaika läheni, niin livistikin itse paremmille markkinoille ja jätti velan muiden maksettavaksi.

Anna: Jaa'a, jaa'a... piti siinäkin olla ihmisellä sydäntä! Jättää sellaisen taakan toisen hartioille. Ei sitä nykyaikana enää voi paljoa luottaa toisiin ihmisiin.

Helena: Siltä näyttää. Oli kumminkin onni onnettomuudessa, että saimme rahat kokoon määräpäiväksi; tiukalle se kyllä otti. Vasaran alle olisi talomme tavaroineen joutunut. Tuntui aivan kuin olisi kuorma pudonnut hartioilta saatuaamme summan täyteen. — Kaadanko lisää kahvia?

Anna: Ei, kiitoksia! En jaksa enää juoda. — Mihinkähän päin lie se Mattila lähtenyt?

Helena: Amerikkaan varmaankin. Sinnehän ne kavaltajat tavallisesti karkaavat. Ei siitä varmaa tietoa ole saatu.

2 KOHTAUS.

Anna. Helena. Liinu. (Tulee).

Liinu: Kas! Mäkelän emäntäkin on täällä! Hyvää päivää!

(Tervehtii.)

Anna: Päivää päivää! Mitäs tälle minun miniälleni nyt kuuluu? Terveisiä Kallelta, tosiaankin... en ollut muistaakaan...

Liinu: Kiitoksia, Vaikka enhän minä teidän miniänne ole... tuskinpa tulenenkaan...

Anna: Kuinka niin? Puhui se Kalle minulle väleistänne, vaikka noin vaan kautta rantain.

Liinu: Ei Kalle minusta huoli. Hän on kansanopiston käynyt, minä vaan tällainen yksinkertainen, oppimaton tyttönen.

Helena (Nauraen) Lapsiahan nämä vielä ovatkin... Olen minäkin heistä vähän jotain huomannut; kahdenkesken he aina niin suloisesti hymyilevät...

Liinu: Kaikkia vielä! Olemmehan me olleet tovereita jo lapsuudesta saakka, yhdessä leikkineet ja yhdessä kasvaneet...

Helena: Juodaan nyt vielä yhdet kupposet. Juo sinäkin, Liinu.

Anna: No pitäneekö tuota nyt vielä maistaa; kaksi kupillista jo otinkin... (Liinu kaataa kahvia). Kas tuota tyttöä, kun kaasi oikein kupparin kupillisen.

Liinu: Ei liika pahaa tee... jaksaa sitä nyt sen verran.

(Kaikki juovat).

Anna: Mitä sinä nykyjään olet puuhaillut, Liinu?

Liinu: Ommellut olen. Paljo sitä meidän väelle vaatetta tarvitsee. Tämän päivää olin heinänteossa, mutta läksin kesken pois. Heinässä taitaa Kallekin olla?

Anna: Siellähän se on. Silloin kun Kalle kansanopistoon aikoi, niin toiset emännät varoittivat minua häntä sinne laskemasta, sanoivat miehen siellä tulevan laiskaksi; mutta kyllä se nyt vaan työtä tekee, kenties enemmän kuin ennen.

Liinu: Ne ovat turhia jaarituksia sellaiset. Oppia siellä saa ja työtä tekemään kehoitetaan.

Anna: Mutta nyt minun pitäisi tehdä mustalaisen tarina... lähteä, kun olen saanut suuhuni. Pitää mennä vähän piikoja komentelemaan, ovat, hylty, niin laiskanpuoleisia.

Helena: No kyllähän ne nyt siellä... ei sitä niin kiirettä vielä ole.

Anna: Kyllä minun sentään täytyy lähteä. Muistakaahan nyt tekin pistäytyä joskus meillä.

Helena: Kiitos, kyllähän me...

Liinu: Sanokaa Kallelle terveisiä ja käskekää häntä jonkun kerran käymään.

Anna: Eiköhän se poikaveitikka osanne käydä käskemättäkin.

Liinu: En ole häntä nähnyt moneen päivään.

Anna: No hyvästi nyt vaan! (Kättelee). Voikaa hyvin!

Helena ja Liinu: Hyvästi, hyvästi!

(Anna menee).

3 KOHTAUS.

Helena. Liinu.

Helena: Nyt saisit sinä, Liinu, ommella nuttuni valmiiksi tänäpäivänä, että saisin sen päälleni aamulla, kun isä tulee kotiin.

Liinu: Kyllä sen teen. Ei siinä paljoa enää olekaan työtä. Tuoneekohan isä minulle sen kankaan kaupungista?

Helena: Luultavasti. Ota sinä vaan nyt se ompelus, minä käsken Hannan korjaamaan kupit pois. (Liina ottaa ompeluksen. Helena huutaa ovelta). Hanna! Hanna! Minä käyn niityllä katsomassa kuinka työ sujuu.

(Menee).

4 KOHTAUS.

Liinu. Hanna. (Tulevat).

Hanna: Joko Mäkelän emäntä meni pois?

Liinu: Jo meni. Korjaa sinä nyt kupit pois ja pese ne. Minun pitää ommella tämä äidin nuttu tänäpäivänä valmiiksi.

Anna: Jokohan isäntä huomenaamalla palanee kaupungista?

Liinu: Kyllä kai.

(Hanna menee vieden kupit).

5 KOHTAUS.

Liinu (yksin).

Liinu: Saapahan nähdä tuleeko Kalle tänäpäivänä käymään? Hän kyllä lupasi... Luulin hänen tulleen ylpeämmäksi kun kävi kansanopistossakin, mutta ei hän siltä ainakaan näyttänyt. Eilen illalla, kun kävin Myllypurolla, tapasin hänet metsätiellä. Heti rupesi puhelemaan kanssani. Kävelimme vähän matkaa puhellen kaikenlaisista. Sitten Kalle pyysi minua istumaan viereensä eräälle kivelle. Istuttuamme otti Kalle minua kädestä kiinni... katsoi silmiini niin hellästi... Hän kuiskasi hiljaa korvaani: "Rakastan sinua, tule omakseni!" Minä hämmästyin ja sanoin, että olen vielä niin kokematon ja mitä vanhempanikin sanoisivat. Sitten läksimme taas kävelemään ja hän saattoi minut kotiin asti... Luulen, että äiti kyllä puolestaan antaa suostumuksensa, ja ehkäpä isäkin, mitäpä hänelläkään vastaan olisi... (Äänetönnä, ajatuksissaan). Mutta eipäs sitä Kallea ala kuulua... (Hyräilee itsekseen ja alkaa sitten laulaa).

Tuoll' on mun kultani, ain' yhä tuolla,
Kuninkaan kultaisen kartanon puolla;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo, kun et tule jo!

Linnut ne laulavat sorjalla suulla,
Sorjempi kultani ääni on kuulla.
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo, kun et tule jo!

Tule, tule, kultani, tule kotipuoleen,
Taikka jo menehdynkin ikävään ja huoleen.
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo, kun et tule jo!

(Hanna tulee).

Hanna: Mäkelän Kalle tulee.

Liinu: Käske hänen tulla tänne kamariin. (Hanna menee). Tulipas hän kumminkin!

6 KOHTAUS.

Liinu. Kalle (tulee).

Kalle: Hyvää päivää, Liinu!

Liinu: Hyvää päivää, hyvää päivää ja tervetuloa! Käy istumaan!

Kalle: Kiitoksia! Saanko tulla vierellesi?

Liinu: Tule vaan jos tahdot.

Kalle (Istuutuu Liinun viereen). Missä teidän kaikki väki on, kun en tullessani nähnyt muita kuin Hannan?

Liinu: Isä on kaupungissa, äiti meni käymään niityllä.

Kalle: Joko olet puhunut vanhemillesi aikeistamme?

Liinu: Kyllä puhuin äidilleni. Isäkin luultavasti antaa suostumuksensa... Hän on ollut nyt vähän iloisempi, kun hän pääsi irti siitä takausasiasta. Mutta jos sinun vanhempasi ei suostu?

Kalle: Ole huoletta! Kun kaksi rakastavaista tahtovat yhteen mennä, ei sitä voi estää muu kuin kuolema. Vai mitä arvelet, Liinuseni?

Liinu (Huokaa surullisena).

Kalle: Miksi niin surullisena huokaat, mikä mieltäsi painaa? Sano vaan minulle, jos sinua jokin suru painaa?

Liinu: Mitäpä surua minulla olisi, muuten vaan olin niin ajatuksissani.

Kalle: Minusta tuntuu niin onnelliselta, kun saan olla sinun luonasi. Sinun seurasi on minua aina viehättänyt. Sinun sinisilmiäsi katsellessa unohdan kaiken muun...

Liinu: Onnellinen olen minäkin sinun seurassasi, Kalle...

Kalle: Kohta vietämme kihlajaisemme, jos sinulla ei ole mitään sitä vastaan.

Liinu: Ei omasta puolestani mitään. Vaan täytyyhän minun kumminkin ensin saada selvä vastaus vanhemmiltani. Heidän suostumuksestaan olen kumminkin melkein varma.

Kalle: Silloin ei onnestamme puutu mitään. Ei mikään voi sitä häiritä. (Kiertää kätensä Liinun kaulaan). Yhdessä kuljemme tämän elämän läpi, yhdessä kestämmme sen vaarat ja vastukset... Yhdessä nautimme onnesta...

(Suutelee Liinua).

7 KOHTAUS.

Liinu. Kalle. Helena (tulee). Sitten Hakala.

Helena: Isä tuli jo kotiin. Mitenkähän hän näin aikaiseen on joutunut? — Kas, Kallekin on täällä! (Tervehtii). Terve, terve! — En ymmärrä, miten hän nyt jo olisi ehtinyt käydä kaupungissa... Etteipä hänelle vaan olisi tapahtunut mitään vahinkoa... (Hakala tulee sisään surullisena). Kuinka näin aikaiseen jouduit? (Hakala on ääneti). Mikä sinulle on tullut? Onko sinulle sattunut joku vahinko?

Hakala: Suuri vahinko... korvaamaton vahinko!

Liinu (Hämmästyen): Mitä sinä puhut, isä?

Kalle: Mitä teille on tapahtunut?

Hakala: Nyt on Hakala mennyttä miestä! Olen joutunut keppikerjäläiseksi... mieron tie on avoinna edessämme... Oo kuitenkin kohtalon kovuutta!

(Ottaa pullon poveltaan ja ryyppää).

Liinu ja Helena (Yht'aikaa): Isä! Viinaa!

Helena: Mitä aiot? Viinaako jälleen olet himoamaan ruvennut!

Hakala: En ymmärrä oikein itsekään.

Liinu: Voi kuitenkin! Mitä tämä kaikki merkitsee? Kerro, isäni, mitä pahaa sinulle on tapahtunut?

Hakala: Saatte sen kuulla, vaikka mielelläni säästäisin teidät sitä kuulemasta. — Kun ajoin hiljalleen kaupunkiin, sattui hevoseni pelästymään jotain tienvieressä olevaa esinettä... se läksi hurjasti laukkaamaan ja muutamassa tienkäännteessä kaatuivat karrut ja minä jäin alle. Siitä pääsin kumminkin omin voimin ylös ja läksin hiljalleen edelleen ajamaan. Mäkeläkin sattui jonkun matkan päässä vastaani... Siinä edelleen ajaessani ajattelin maksettavaani. Teki mieleni katsoa rahojani. Aioin ottaa lompakon povelteni... mutta... sitä ei ollutkaan taskussani! Säikähdin kovin, enkä ensialuksi osannut tehdä mitään. Käännyin sitten takaisin katsoakseni, olisiko se pudonnut siihen paikkaan, jossa kaaduin. Ei ollut siinä mitään. Ajoin Mäkelään kysymään isännältä, olisiko hän sattunut näkemään sitä tiellä. Ei ollut hänkään huomannut mitään... kirosin itsekseni kovaa onneani... Läksin Korven Matin luo... häneltä sain viinaa. Olihan minulla vielä senverran lanttia kukkarossani.

(Ryyppää).

Liinu: Oi, isäni, älä juo tuota ainetta!

Hakala: Etkö enää sallisi minulle tätäkään lohdutusta? Katkeraa tosin, mutta jotenkinhan täytyy ihmisten pilkalta paeta. Talomme ja tavaramme on nyt varmasti mennyttä ja itse saamme maantielle siirtyä...

Helena: Oh, minä en jaksa ajatella tätä.

(Itkee).

Kalle: Minä lähden ja koetan ottaa selvää rahoista. Jos joku olisi ne löytänyt, voidaanhan ne vielä takaisin saada. Koetan parastani.

(Menee).

Hakala: En usko, että ne enään takaisin tulevat. Ne ovat olleet ja menneet! Maailma on avoin edessämme... saamme kulkea niin pitkälle kuin tietä piisaa.

Liinu: Älä ole niin epätoivoinen isä kulta, voivathan ne asiat vielä korjautua.

Hakala: Ei ne korjaudu... sinä et näitä käsitä, Liinu. Ota sinä Hakala vaan ryyppy murheeseen! Et tiedä silloin maailman suruista. (Juo). Et näe ihmisten naurua. Juo, juo vaan, juo, kunnes menet tainnoksiin, kunnes kuolet. Mattila, saatana, kun olisi käsissäni, niin kyllä sen roiston pieksäsin, pieksäsin, jumal'auta! Luontoni jo ärtyy!

(Iskee pullon laattiaan).

(Helena ja Liinu kirkasevat ja menevät molemmat itkien ulos).

Hakala (Humalassa): Vielä minä sentään olen herra talossani... Ette te, saatanat, minua tästä pois saa... ette saa, sanon minä. Ko-koettakaa vaan — mi-minä olen Hakala minä! Ja minä teille näytän roistot, Vai ta-taloni te myötte. Haha-ha. Ei, kyllä minulla vielä on vo-vo-voi-maa.

(Vaipuu voimatonna maahan. Helena tulee vähän ajan perästä).

Helena: Voi ukkoparkani! — Herra! Auta meitä onnettomia! Älä lisää kuormaa kuorman päälle!

(Itkee).

Esirippu alas.

TOINEN NÄYTÖS.

Näyttämö: Tupa Hakalassa. Ovi vasemmalla. Oikealla pitkä pöytä ja sen edessä penkki. Vasemmalla seinällä astiahylly. Oikealla ikkuna.

1 KOHTAUS.

Hakala. Helena (pesee astioita) ja Liinu (istuu penkillä kutoen sukkaa).

Hakala (Ottaa hyllyltä tyhjän putelin; itsekseen): Tyhjä on tuokin! Lähdenpä tästä Korven Matin luo, tottapa hän lie säästännyt jotain minunkin varalleni. Ei tässä tosin rahoja ole, mutta uskoneehan hän velaksikin.

(Ottaa hattunsa ja aikoo lähteä).

Liinu: Mihin menet, isä?

Hakala: Lähden vähän käymään kylällä.

Liinu: Älä mene, minä pyydän, älä mene isä!

Helena: Sinulla on pullo povellasi!

Hakala: Saan sen kukaties täyteen Korven Matilta.

Helena: Jätä jo tuo viinanjuonti! Me syöksymme senkautta aivan perimmäiseen turmioon.

Hakala: Älä siinä tyhjää ruikuta! Tarvitsenhan minäkin jotain lohdutusta.

Liinu: Sinä olet aivan väärässä, isä, jos lohdutusta siitä luulet saavasi. Paljoa paremmin kestämmme koettelemukset, jos et tuota nestettä nauti.

Hakala: Vai muna tässä olisi kanaa viisaampi! Kyllä minä itse tiedän, mitä teen.

(Aikoo lähteä).

Liinu (Hypähtää ylös penkiltä ja ottaa isäänsä kädestä kiinni): Älä mene, isä! Älä tee minua, ainoaa lastasi, onnettomaksi! Jää kotiin!

Helena: Etkö yhtään sääli lastasi ja minua?

Hakala (Seisoo miettiväisenä).

Liinu: Jätähän onnemme tähden viinan ostamatta? Jätähän, isä?

Hakala (Yhä miettiväisenä): Hmh... Jospa te tietäisitte ... hmh... Mutta koetan tällä kertaa...

Liinu (Katsoo ikkunasta): Kontti-Maijakin näkyy tuolta tulevan tänne.

Helena: Mitä silläkin kielikellolla täällä taas on tekemistä?

2 KOHTAUS.

Edelliset. Maija: (Tulee nyytti kädessään).

Maija: Hyvää päivää ja Jumalan rauhaa taloon!

Helena: Päivää! Mistäs päin Maija on matkalla?

Liinu (Helenalle): Minä menen kamariin neulomaan.

(Menee).

Maija (itseksseen): Kas vaan tytärtä, kun meni niin ylpeästi, ettei katsonutkaan. (Ääneen). Ympäri kyliä sitä vaan köyhän täytyy kiertää. Joskus joku hyvä emäntä antaa leipäkannikan... ja onhan noita tähän asti vähin ollut kehruusiakin, mutta nyt ovat vähenneet, kun sanovat Mäkipерän Kaarinan kehräävän parempaa...

Hakala: Ja hän soittaa vähemmän suutaan...

Maija: Enhän minäkään, Herra paratkoon, ketään puheillani pahenna! Sanovat että Kaarina kehrää parempaa, mutta olen minäkin jo niin kauan kehrännyt, että luulisi sen syntyvän. Mäkelässä kävin äsken kysymässä työtä, mutta emäntä vaan ylpeästi sanoa tokasi "Annoin Kaarinalle".

Hakala: Ei ole meilläkään kehruuta antaa.

Maija (itseksseen): Kas, kas kun pöyhkeilee, mutta kohta et liijoin ylpeile.

Hakala: Mitä...?

Maija: Sanoin vaan, että eihän ne isännät niistä asioista huolta pidä.

Helena: Istu tuossa penkillä, niin minä käyn katsomassa, olisivatko jo jollekulle antaneet kehrukset.

(Menee. Hetken äänettömyys).

Maija: Keltähän se lienee Mäkelä ostanut uuden hevosen? Komea se vaan näkyy olevan.

Hakala: Onko Mäkelä ostanut hevosen?

Maija: Ettekö sitä tiedä! Ja on siihen taloon ostettu paljon muutakin.

Hakala: Hyvähän rikkaan on ostaa.

Maija: Niin, kyllähän sillä miehellä on rikkautta. Tässä eräänäkin päivänä näytteli tukkiherralle kehuun mustaa lompakkoaan ja kehui, että ei tästä talosta vähällä raha lopu.

Hakala: Mitä sinä puhut?... Mustaa lompakkoaan?...

Maija: Niin.

Hakala: Puhutko sinä totta, akka?

Maija: Milloin minä olisin valehdellut? Sitä ei voi kukaan sanoa.

Hakala: Näitkö lompakon läheltä? Oliko se kulunut?

Maija: Kyllä kai se oli kulunutkin...

Hakala (itseksseen): Minä epäilen... olisikohan Mäkelä ... (Ääneen). Voitko olla kellekään virkkamatta, mitä sinulle sanon?

Maija: Kuinka voitte epäilläkään minua, vanhaa ihmistä?

Hakala: Ei sinun kielesi ole paljon luottamista.

Maija: Mutta uskokaa pois, isäntä, minä en sano kellekään kuolevaiselle, jos minulle jonkun salaisuuden uskotte..

Hakala: Olisikohan Mäkelä?... Ei, sitä en osaa uskoa!

Maija: Kyllä sitä vaan niin viekkaalta mieheltä syntyy vaikka mitä.

Hakala: Hmh... hmh... Voihan se kyllä olla mahdollista... ja varmaan onkin Mäkelällä ollut minun lompakkoni, sillä ei ole sillä miehellä ennen lompakkoa näkynyt...

4 KOHTAUS.

Edelliset. Helena (tulee).

Helena: Hanna oli jo antanut villat Mäkipерän Kaarinalle.

Maija: Kas vaan tuota tytönletukkaa. Kuinka tekin annatte piijalle niin suuren vallan, että saa tehdä mitä tahtoo?

Helena: Hän on ymmärtäväinen tyttö... toimittaa kaikki asiat huolellisesti.

Maija: No, enhän sille sitte mitään mahda. Lähden tästä edemmäksi, mutta kyllä...

Hakala: Tule huomenna käymään täällä. Minulla on sinulle tärkeä asia puhuttavana. Tuosta saat lantin. (Antaa Maijalle rahan). Mutta muista tulla!

Maija: Kyllä, kyllä! Kiitoksia vaan! Kyllä tulen. (Mennessään itsekseen). Eipäs edes kahville pyytänyt jäämään!

5 KOHTAUS.

Hakala. Helena.

Helena: Mitä varten sinä sitä kutsuit huomenna? En viitsisi alinomaan kuunnella hänen jaarituksiaan ja panettelujaan.

Hakala: Anna nyt minun olla rauhassa ja miettiä... Et sinä kumminkaan ymmärrä...

Helena: Saat kyllä minun puolestani olla rauhassa.

(Menee).

Hakala (Yksin): Musta lompakko... Vähän kulunut. Merkit lyövät yhteen. Voisikohan tuota Maijaa uskoa? Mutta jos oikein tarkkaan mietin asiaa, niin voihan siinä olla perää. Mäkelähän ajoi jonkun matkan päässä kaatumapaikasta vastaani ja tuskinpa siitä muita olisi ehtinyt kulkea. Mutta miten saisin asian todistetuksi? Mäkelä pitää panna tiukalle ja ottaa tarkka selko asiasta. Ensin käyn ilmoittamassa asian nimismiehelle ja voi sinuas Mäkelä, jos et hyvällä anna rahojani takaisin. Paha sinut perii. Enkä asiasta suinkaan rupea sopimaan, sillä minulla on ollut siitä siksi paljon harmia... En... Saattaapa se vielä Mäkelä joutua paljon huonompaan asemaan kuin minä nyt olen. Mutta oma syy... mitäpä menee salaamaan löydettyjä rahoja... ja vielä sellaisen summan!... Ja sitten vielä kaiken lisäksi pöyhkeilee rahoilla ja kehuu, että ei hänen talostaan raha lopu. Mutta saattaa se loppua!

Helena (Tulee): Mitä sinä täällä niin suurta ääntä pidät? Mäkelän Kalle tahtoi vähän puhutella sinua, minä käsken hänet sisään.

(Menee).

Hakala: Mitäs nyt? Jokohan olisi lähettänyt poikansa asioita korjaamaan?

6 KOHTAUS.

Hakala. Helena, Liinu ja Kalle (tulevat).

Kalle: Hyvää päivää! (Tervehtii Hakalaa). Olisi teille vähän asiaa. Saanko puhua?

Hakala: Antaa kuulua!

Kalle: Kuten ehkä jo tiedätte...

Liinu (Hiljaa Kallelle). Minä en ole vielä puhunut hänelle.

Kalle: Hmh... Me olemme Liinun kanssa olleet ystäviä jo lapsuudestamme saakka ja nyt olemme päättäneet molemminpuolisesta rakkaudesta ottaa toisemme...

Hakala (Erikseen): So-o! Vai sellainen ääni nyt on kellossa!

Kalle: Ja tähän pyydämme teidän suostumustanne.

Hakala: Vai niin! Mutta minä sanon, että siitä ei tule mitään. Ei, niin totta kuin minä olen Hakala, siitä ei tule mitään!

Helena: Mitä sinä nyt ajattelet?

Hakala: Ajattelinpa mitä hyvänsä, mutta siitä ei tule mitään.

Kalle: Miksi olette sitten meidän liittoamme vastaan? Me emme voi elää ilman toisiamme.

Liinu (Nojautuu Kallen rintaa vasten ja rupeaa itkemään).

Helena: Minä olen myöntynyt. Etkö sinäkin voisi antaa suostumustasi? Kalle on kaikinpuolin kelpo poika ja sitäpaitsi on hänellä kylliksi varoja.

Hakala: Olkoonpa hänellä vaikka vielä enemmän varoja, mutta sittenkään en anna tytärtäni sellaisen miehen pojalle, joka...

Kalle: Ei teillä pitäisi olla mitään syytä isääni vastaan.

Hakala: Kyllä! Minulla on hyvinkin painavia syitä.

Kalle: Mitä?

Hakala (Kiivaasti): Tiedätkö! Hän on löytänyt minun rahani... salannut ne... ja pidättänyt itsellään!

Kalle (Hämmästyneenä): Ei suinkaan! Varmaankin te olette erehtyneet, Hakala. Sellaista ei minun isäni voisi tehdä.

Hakala (Kuten ennen): Mutta kumminkin ne hänellä ovat!

Liinu: Kuinka voit lausua tuollaista Mäkelästä, isä?

Helena: Mäkelä on tuiki rehellinen mies.

Hakala: Älkää suututtako minua! Minä tiedän sen varmasti. Kyllä minä hänelle näytän! Hänen pitää antaa takaisin joka penni...

Kalle: Te loukkaatte puheellanne pahoin isäni kunniaa... minunkin kunniaani, mutta minä annan puolestani kyllä anteeksi.

Hakala: Anteeksi! Tarvitsenko tässä sinun anteeksi antoasi! (Kiivaasti). Ja jos en heti saa rahojani takaisin, niin...

Kalle: Minä voin vanhoa, että rahat ei ole isälläni. Mistä olettekin sellaisen päähänpiston saaneet?

Hakala (Ärjyy): Mene ulos siitä senkin heittiö! Kyllä minä teistä selvän otan.

Liinu (itkee): Olet suuresti erehtynyt, isäni!

Kalle (Lohduttaen): Älä itke, Liinusereni. Minä otan selvän asiasta. Haen isäni tänne, että hän saisi puhdistautua epäluuloista. Tulen kohta takaisin.

(Menee).

Hakala: Mene vaan, mutta luulenpa, ettet kovinkaan helpolla saa isääsi tänne.

7 KOHTAUS.

Hakala. Helena. Liinu.

Helena: Kyllä sinä pahasti loukkasit Mäkelän kunniaa... Jos hän olisi sinun rahasi löytänyt, ei hän niitä olisi salannut.

Liinu: Ei hän olisi voinut...

Hakala: No, no... Saadaanpas nähdä.

Helena: Hän voi vielä vetää sinut käräjiin kunnianloukkauksesta.

Hakala (Vihaisesti): En kärsi kuunnella jaarituksianne... Aina akkaväki on vastahakoista.

(Menee ja paistaa oven kiinni jälestään).

8 KOHTAUS.

Liinu. Helena.

Liinu: Mäkelälläkö olisi rahat? Ei, se ei voi olla mahdollista! Kuinka isä voi sellaista ajatellakaan?

Helena: Kenties Kontti-Maija jotain hänelle juorueli... se kun on Mäkelän kanssa vihoissa.

Liinu: Ja isäkin uskoo sellaista ihmistä, joka jo on juoruillaan saanut aikaan niin paljon pahaa.

Helena: Sanos muuta, lapseni! Ei... Minun täytyy vielä puhua isän kanssa tästä asiasta.

(Menee).

9 KOHTAUS.

Liinu, (sitten) Hanna, (viimein) Sakari.

Liinu: Mistä liekin Maija taas sellaista päähänsä saanut. Tietysti hän sen teki taas paljaasta panettelemisen halusta.

Hanna (Tulee): Viisu-Sakari näkyy tulevan tänne. Hän ei olekaan pitkään aikaan meillä käynyt.

Liinu: Eipä tosiaankaan ole käynyt. Vaikka enpä minä hänen viisuistaan välitä. Sääli kuitenkin tulee Sakari-parkaa, häntä, hupsua raukkaa, kun ihmiset niin paljon narraavat.

(Sakari tulee sisään hassunkurisesti puettuna, laukku selässä).

Sakari: Päivää! Ostetaankos nyt lauluja? Sakarilla on oikein kauniita lauluja.

Hanna: Onko Sakarilla "Haamu"?

Sakari: On. Antaako Hanna 10 penniä?

Hanna: Annan. Mutta Sakarin pitää opettaa minulle nuotti.

Sakari: Sillä on se vanha nuotti. (Laulaa vapisevalla äänellä)

Yksi haamu se seisovi ovella
Ja hiljalleen kolkutti.
Yks' kerta, kun avainta liikutti,
Marianna sen huomasi.

Hanna: Tästä saat 10 penniä. (Antaa Sakarille rahan, Sakari antaa viisun). Laulappas nyt muutakin!

Sakari: Eipäs Sakari laulakaan, jos Hanna ei anna rahaa.

Hanna: Vieläkö Sakari osaa tanssia?

Sakari: Kyllä Sakari tanssii, jos saa 10 penniä. Välistä antavat herrat Sakarille hopearahankin, kun Sakari oikein kauniisti tanssii "Hollolan polskaa".

Hanna: No kyllä minäkin annan kymmenpennisen, jos vaan tanssit oikein kauniisti.

(Sakari rallattaa ja tanssii. Hanna ja Liinu nauravat).

Sakari: Kyllä Sakarin jalka vielä kepeästi nousee. — Ostaa kai Liinu-neitikin lauluja?

Liinu: En välitä nyt lauluista; annan Sakarille kymmenpennisen ilmaiseksi.

Sakari: Sakaripa ei huolikaan rahaa ilmaiseksi.

Hanna: Onko Sakari jo tullut niin rikkaaksi?

Sakari: Sakari on rikas. Niin rikas kuin herrat.

Liinu: Vai niin. Mistä Sakari niin rikkaaksi on tullut?

Sakari: Jumala pudotti taivaasta Sakarille rahaa.

(Hanna nauraa).

Sakari: Oikein totta!

Liinu: Pudottiko hän paljonkin?

Sakari: Paljon! Sakari ei ennen ole niin paljoa nähnytään.

Liinu: Näyttääkö Sakari niitä minulle?

Sakari: En näytä, kun Hanna on tuossa.

Liinu: Entäs jos Hanna menee pois?

Sakari: Sitten näytän.

Liinu: Mene, Hanna, pois siksi aikaa.

(Hanna menee).

Sakari: Mutta eikö Liinu sano kellekään?

Liinu: No näytähän nyt.

Sakari (Vetää poveltaan lompakon): Tämmöisen Jumala Sakarille pudotti.

Liinu (itseksensä): Se on isäni lompakko! (Ääneen). Näytäppäs onko siellä mitään sisässä.

Sakari: Ei Sakari näytä. Jumala ottaa sen pois.

Liinu: Ei hän ota. Näytähän sinä Liinulle?

Sakari (Avaa lompakon): Katso!

Liinu (itseksensä): Rahat ovat tallella! Minun pitää heti ilmoittaa isälle. (Menee ovelle ja huutaa:) Isä ja äiti, tulkaa!

Sakari: Liinu ei saa sanoa!

10 KOHTAUS.

Edelliset. Hakala ja Helena (tulevat).

Hakala: Mitä nyt?

Liinu: Rahat ovat löytyneet! Me emme joudukaan mierontielle!

Helena: Rahatko löytyneet?

Hakala: Missä ne sitten ovat?

Liinu: Sakari on löytänyt rahat. Anna Sakari isälle lompakko! Se on häneltä pudonnut.

Sakari: Ei Sakari anna. Jumala voi rangaista Sakarille.

Liinu: Ei hän rankaise, jos Sakari antaa sen isälle.

Sakari: Eikö?

Liinu: Ei. Hän siunaa Sakaria.

Sakari: Sitten Sakari antaa.

(Antaa lompakon Hakalalle)

Hakala: Siis rahani on ovat löytyneet! Ja minä houkkio kun epäilin Mäkelää!

Helena: Minä lähden heti ilmoittamaan Mäkelään.

(Menee).

Liinu: Johan minä sanoin, että Mäkelä ei ole voinut niitä löytää, sillä hän niitä ei olisi salannut.

Hakala: Voi minua houkkiota! Millä voin nyt Mäkelän sovittaa! Kunpa hän nyt tulisi että saisin edes pyytää anteeksi. — Olipas se onnen potkaus! Nyt on Hakala pelastettu mies. Miten voisoin parhaiten palkita tämän Sakarille?

Liinu: Minäpä tiedän. Palkinnoksi tästä annetaan Sakarin asua meillä. Hänen ei sitten tarvitse kuleksia ihmisten narrina. Jäätkö, Sakari, meille?

Hakala: Kernaasti minun puolestani, jos Sakari vaan itse tahtoo.

Sakari: Kyllä Sakari jääpi tänne. Sakarilla on täällä niin hyvä olla.

(Hanna tulee).

Hanna: Koko Mäkelän perhe tulee tänne emännän kanssa!

Liinu: He tulevat juuri parhaaseen aikaan. Tiedätkö, Hanna, isän rahat ovat löytyneet!

Hanna: No Jumalan kiitos! Vai ovat ne kuitenkin löytyneet!

11 KOHTAUS.

Edelliset. Mäkelä, Anna, Kalle ja Helena (tulevat).

Anna: Hyvää päivää! Täällä tullaan oikein joukolla.

Hakala: Päivää, päivää.

(Tervehtii).

Mäkelä: Minä kuulin, että rahanne ovat löytyneet.

Hakala: Niin, Sakari oli löytänyt ne. Olkaa hyvät ja käykää istumaan!

(Kaikki istuutuvat. Kalle menee Liinun luo.)

Anna: No olipa se hyvä asia, että ne löytyivät.

Hakala: Minun täytyy tunnustaa suurella mielipahalla, että epäilin teidän, Mäkelä, löytäneet rahat. Uskoin tuota Kontti-Maijaa. Mutta minä pyydän sydämestäni anteeksi teiltä, Mäkelä ja samoin Kallelta. Ymmärrättehän, että hukkuva tarttuu oljenkorteenkin.

Mäkelä: Sattuuhan sitä ihminen erehtymään. Mielelläni annan teille kaikki anteeksi.

Kalle: Minä myös. Ja samalla pyydän uudestaan suostumustanne meidän liittoomme.

Hakala: Ottakaa vaan toisenne. Äsken kiivaudessa kielsin. Jumala siunatkoon teitä, lapset.

Mäkelä: Minäkin olen heidän liittoonsa suostunut. Toivotan onnea ja siunausta.

Kalle: Siis vietämme heti kihlajaisiamme. (Otaa Liinua kädestä kiinni). Nyt olemme onnelliset.

Helena: Minä panen heti kahvit tulelle, niin saamme heidän onnekseen juoda.

Sakari: Ja Sakari tanssii oikein kauniin "Hollolan polskan".

Kalle: Eläköön Sakari, jonka kautta asiat kääntyivät näin hyvin.

Kaikki Eläköön!

Esirippu alas.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by

U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR

NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it

takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.